

# Gittin Sources 44

## רא"ש מסכת גיטין פרק ט סימן ד

מיומא דנן לאפוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו (ז) ואף על גב דהלכתא כרבי יוסי תיקן לכתבו בו משום שופרא דשטרי משום ב"ד טועין

## תוספות מסכת עבודה זרה דף לז עמוד א

ורבנן לית להו דרבי יוסי - פירוש בני דורו שהיו חלוקין עליו ומ"מ ליכא למפשט דאין הלכה כר' יוסי דכי לית להו הכא היינו בעל פה אבל בשטר מודו ליה.

## רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קלו עמוד א

**מוכיח עליו** - שמאותו זמן התחילה המתנה דאי לא תימא הכי זמן שנכתב בשטר בחנם נכתב אלא ודאי להקנות מאותו היום נכתב והכי הלכתא כרבי יוסי דאם כתב לאחר מיתה קנה אף על גב דלא כתב מהיום דהא אמר רב הלכה כר' יוסי ואף על גב דאמר בפרק המגרש (גיטין דף פה:): אתקין רב בגיטין מן יומא דנן לאפוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו הואיל ולא איתמר בהדיא התם בגיטין הדר ביה רב מהא דאמר הלכה כרבי יוסי אלא אתקין אית לן למימר לגבי גט אשה הואיל ואין בו דבר קנין משום הכי הוא דאתקין לרווחא דמילתא משום חומרא דעריות אבל גבי ממונא הלכה כר' יוסי כי י"ל כי לא אמר רב הלכה כר' יוסי אלא בשטר שיש בו קנין וראינו בדברי הגאונים ז"ל שאמרו הכי נהיגי במתיבתא כר' יהודה אפילו בממון כתקנת רב בגיטין ואילו היתה קבלה בידם כי הלכה כר' יהודה לא היו מניחין הלכה ומפרשין מנהג (ועוד) שלא אמרו כי הלכה אפילו בממון כתקנת רב בגיטין אלא נהגו וי"ל דכיון דחזו דסוגיא דשמעתא לקמן כר' יהודה נהגו כוותיה כן פי' רבינו חננאל גאון ותפוס דברי רבי יוסי גבי ממון דהא ר"נ דהלכתא כותיה בדיני הוא דבעא מרבה בר אבוא אלמא סבירא ליה לר"נ הכי.

## רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ח סימן מב

[דף קלו ע"א] מתני' הכותב נכסיו לבנו לאחר מיתה צריך שיכתוב לו מהיום ולאחר מיתה דברי ר"י רבי יוסי אומר אינו צריך:

גמ' וכי כתב ליה מהיום ולאחר מיתה מאי הוי והתנן מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ואם מת חולצת ולא מתיבתא התם מספקא ליה אי תנאה הוי אי חזרה הוי הכא ה"ק גופה קני מהיום ופירות לאחר מיתה ר' יוסי אומר אין צריך קסבר זמנו של שטר מוכיח עליו. א"ר הלכה כר' יוסי וקשה דאמר' בפ' המגרש (דף פה א) אתקין רב בגיטין מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו. ותיריך רשב"ם כיון דלא קאמר הדר ביה רב מההיא דאמר הלכה כרבי יוסי אלא אתקין משמע בגט אתקין משום חומרא דעריות וגם אין בו דבר קנין אבל בממון דשייך ביה קנין הלכה כר' יוסי. בעא מיניה רבא מרב נחמן בהקנאה מהו פי' שטר שיש בו קנין מהו פר"ח ז"ל דהכי נהגו במתיבתא כר' יהודה דהא רבא קא מיבעיא ליה אליבא דר"י ואי לית הלכתא כוותיה מנ"מ \*\*ונראה דאין ראייה מכאן דאפילו לרבי יוסי מיבעי ליה היכא דאין כתוב זמן בשטר אי מצריך רבי יוסי בהקנאה מהיום ולאחר מיתה ואסיקנא אמר רבא אמר רב נחמן בהקנאה אין צריך בין אקנייה וקנינא מיניה בין קנינא מיניה ואקנייה בדוכרן פתגמא דהוה באנפנא פליגי:

## תוספות מסכת גיטין דף עב עמוד א

הכי אמר רב הלכה כרבי יוסי - והא דאמרין בפרק בתרא (לקמן פה:): התקין רב בגיטא מן יומא דנן ולעלם ולאפוקי מדרבי יוסי אין זה אלא לשופרא בעלמא דהא כרבי יוסי ס"ל כדאמר הכא ואית דגריס לקמן רבא לפי זה צריך לומר נמי דלשופרא דשטרא תקן דהא אמר בסמוך דלרבא פשיטא ליה דהלכה כרבי יוסי אפילו בעל פה וכן פירש בקונטרס לקמן.

## פסקי רי"ד מסכת גיטין דף עב עמוד א

רבה בר אבואה חלש עול לגביה רב הונא ורב נחמן, אמ' ליה רב הונא לרב נחמן בעי מיניה מרבה הלכה כר' יוסי דאמ' זמנו של שטר מוכיח עליו ולא בענן מהיום אי לא, בעא מיניה, אמ' ליה הכי אמ' רב הלכה כר' יוסי, ולית הילכת' כר' יוסי 55 מדאמר' לקמ' בפירקין 56 ורבנותינו התיירוה לינשא וסברי לה כר' יוסי דאמ' זמנו של שטר מוכיח עליו ולא הודו לו כל סיעתו אלמ' אין הלכה כמותו, ובפירקין דלקמ' 57 אמר' מן יומא דנן לאפוקי מדר' יוסי דאמ' זמנו של שטר מוכיח עליו.

## רי"ף מסכת גיטין דף לד עמוד ב

גמ' [דף ע"ב ע"ב] אמר רב הונא גיטו של שכיב מרע כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ולית הילכתא כרב הונא דהא אסיקנא רבא לא סבירא להו הא דרב הונא גזרה שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה הילכך אם עמד אינו חוזר אלא היכי עביד כדאתקין שמואל כדבעינן למימר קמן. אמר רבי אלעזר משמיה דרב שכיב מרע שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה ההוא גברא דזבין ארעא לחבריה

## רי"ף מסכת גיטין דף לח עמוד ב

אמר אב"י הכל מודים היכא דאמר לה לכשתצא חמה מנרתיקה [דף ע"ז ע"א] לכי נפקא אמר לה ואי מאית בליליא הוי גט לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה על מנת שתצא חמה מנרתיקה מעכשיו קאמר לה והוה לה גט מחיים כדרב הונא דאמר רב הונא כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דאמי לא נחלקו אלא באם תצא (דף לט עמוד א) מר סבר כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והו"ל כמהיום אם מתי מעכשיו אם מתי ומ"ס לא אמר' כר' יוסי והו"ל כאם מתי גרידא והילכתא כרבנן:

## השגות הראב"ד על הרי"ף מסכת גיטין דף לט עמוד א

א [כתב הרב אלפס ז"ל והלכתא כרבנן דלא אמר' זמנו של שטר מוכיח עליו. ובפ' יש נוחלין כתב הרב דאיכא מרבוותא דאמרי דשאני ממונא מאיסורא וגבי ממונא ק"ל כר' יוסי. וגבי איסורא עבדינן כרבנן וטעמא דמסתבר הוא כי היכי דלא תקשי דרב אדרב. ואני אומר אם איתא דהכי הוא עבדי' לחומרא והיכא דלא כתב ביה מיומא דנן ומת בתוך זמן חולצת ולא מתיבמת. אלא דקשיא לי רבותינו בתר רב הוה דהיינו ר' יהודה הנשיא בנו של ר"ג ברבי ועבדי עובדא כוותיה דר' יוסי בגיטין ומעשה רב ואי משום תקנת רב בגיטין לא איריא דהכי סבר רב דלמא (קאי) [איכא] ביה דינא דלא סבירא ליה כר' יוסי ואתי לקלקולי מש"ה תקון דליכתבו הכי בגופא דגיטא. ואי משום דאמר' מיומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי משום דהאי תקנתא למאן דפליג על ר' יוסי היא משום חששא דבר פלוגתיה. כך נ"ל ולא קשיא מידי דרב אדרב:

## ספר הזכות מסכת גיטין דף לט עמוד א

כתוב בהלכות מר סבר לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והוה ליה כמהיום אם מתי ומעכשיו אם מתי ומר לא סבר כר' יוסי והו"ל כאם מתי גרידא והלכתא כרבנן:

השיב הרב ז"ל ובפ' יש נוחלין כתב הרב ז"ל דאיכא מרבוותא דאמרי דשאני ממונא מאיסורא וגבי ממונא קי"ל כר' יוסי וגבי איסורא עבדינן כרבנן וטעמא דמסתבר הוא כי היכי דלא תקשי דרב אדרב ואני אומר אם איתא דהכין הוא עבדינן לחומרא והיכא דלא כתב ביה מן יומא דנן ולעלם ומת בתוך הזמן חולצת ולא מתיבמת אלא דקשיא לי רבותינו בתר רב הוה דהיינו ר' יהודה הנשיא בנו של ר"ג ברבי ועבדו עובדא כוותיה דר' יוסי בגיטין ומעשה רב ואי משום תקנת רב בגיטין לא איריא דהכי סבר. דלמא איכא בי דינא דלא ס"ל כר' יוסי ואתי לקלקולי מש"ה תקון לכתחלה דליכתבו הכי בגופא דגיטא ואי משום דאמר' מיומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי [משום דהאי תקנתא למאן דפליג על ר' יוסי] היא ומשום חשש דבר פלוגתיה הוא כנ"ל ול"ק מידי דרב אדרב. ע"כ דברי הרב. ואלו דברי תלמיד:

אמר המחבר חזרנו על כל צדדיו ולא מצינו גט הזה יוצא מידי ספק דהא ר' יוחנן פליג אדרבותינו דא"ר חייא בר אבא אמר [ר"י] ר' יהודה הנשיא בנו של ר"ג ברבי הורה ולא הודו לו כל שעתו ואמר' לה כל סייעתו לומר שאין הלכה כמותו ואפי' רבנן דדריה פליגי עליה ובירושלמי נמי אמר ר' יוחנן בי דינא חלוק עליו בגיטין וקי"ל רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן ואי טעמיה דר' יוחנן דפליגי אדר' יוסי דלית ליה זמנו של

שטר מוכיח עליו ליתא לדרב בין בגיטין בין בשטרות דהא דר' יוחנן עדיפא מדידיה ורב גופיה לא סמך אסבריה ואתקין לאפוקי מדר' יוסי וזו היא סברת רב נחשון הגאון ז"ל שאמר רבינו בשמו נהיגי במתיבתא כרבי יהודה בתקנתא אבל דעתו של רבינו וקצת הגאונים שלא לדחות הלכה מפורשת שפסק רב כר' יוסי בשטרות דהא רב הונא ור"נ קבלוה מרבה בר אבוב וטעמיה דר' יוחנן בגיטין איכא למימר משום דקסבר מודה ר' יוסי בעל פה א"נ אין הלכה כמותו בעל פה כטעמא דלישנא קמא דרב הונא לעיל בפירקין א"נ לא הוודו לו כל סיעתו לעשות מעשה בזמנו של שטר מוכיח עליו שלא סמכו חבריו בהיכר זה אלא בשטרות ורב גופיה כוותיהו ס"ל ודרש ותקן מיומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי דלא ליתי למיסמך עליה בספק איסורא דאשת איש וזו היא סברא של קצת גאונים. ורבינו ז"ל שכתב בפ' מי שמת לא דמי גיטין לשטרות דהכא ממונא והתם איסורא ומ"מ חולצת ולא מתייבמת היא לחומרא. ובהלכות גדולות נמי דחו לדברותינו מדר' יוחנן וכך כתוב שם ורבותינו התירוה לינשא סבר לה כר' יוסי ולא היא לעולם אינו גט ואסורה לינשא כדאמרי' א"ר אבא בריה דר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ר' יהודה הנשיא בנו של ר"ג הורה ולא הוודו לו כל סיעתו ואמרי לה כל שעתו מאן לא הוודו לו רבנן והו"ל יחיד ורבים וקי"ל הלכה כמתני' דאינו גט ולא כרבותינו דהתירוה לינשא ע"כ בהלכות וכ"נ שלא נתכונו אלא להצריכה חליצה לא שתתייבם:

### ר"ן על הרי"ף מסכת גיטין דף לט עמוד א

והלכתא כרבנן. זהו לשון הרי"ף ז"ל ונראה שהוא סומך ארבנן אפילו להקל דהיכא דאמר אם תצא אינו גט כלל ומתייבמת ואף על גב דרב פסיק כרבי יוסי כדאיתא לעיל בפרקין בגמ' ובפ' יש נוחלין (דף קלו א) איפשר שהוא דוחה אותה מהלכה משום דרב גופיה אתקין בגיטא דש"מ מיומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי ועוד דהכא אמרי' בגמ' [דף עו ב] א"ר אבא בריה דר' חייא בר אבא א"ר יוחנן רבי יהודה הנשיא בנו של ר"ג הורה ולא הוודו לו כל שעתו ואמרי לה כל סיעתו ואמרי לה כל סיעתו ומשמע שאמר כן לומר שאין הלכה כמותו ואפילו רבנן דדריה פליגי עליה וקי"ל דרב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן ולפי זה לא קי"ל כר' יוסי אפי' בממונן. אבל אין נראה כן דעת הרי"ף ז"ל ממ"ש בפ' יש נוחלין [סי' תת"ע] בלשון הזה ופסק רב הלכה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ואשכחן בגיטין בפ' המגרש (דף פה ב) דאתקין רב בגיטין מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו וקשיא לן דרב אדרב דהכא קא פסיק הלכתא כרבי יוסי והתם אתקין מן יומא [דנן ולעלם] לאפוקי מדר' יוסי. וחזינן למקצת רבואתא דשני לא דמי מתנה לגט דהכא ממונא [והתם] איסורא וטעמא דמסתבר הוא כי היכי דלא תקשי דרב אדרב. ורב נחשון גאון ז"ל פליג ואמר הכין נהיגי במתיבתא כר' יהודה [דאיהו פליג על ר' יוסי התם ביש נוחלין] כתקנת רב בגיטין עכ"ל שם: ונראה שלפי דעת מקצת רבואתא שסמך עליו הרב שם נהי דמחמירין בגיטין שלא לסמוך על דברי ר' יוסי אפ"ה לא מקילין בהכי שתתייבם דכיון דבממונא נקטינן כוותיה (כי) היכי לא ניחוש בסבריה לאיסורא אלא ודאי משמע דכי אמרין הנהו רבואתא דלא דמי מתנה לגט דהכא ממונא והכא איסורא היינו לומר דבאיסורא לא סמכינן בדר' יוסי אבל מ"מ מיחש חיישינן ליה שהרי מן הדין הלכה כמותו ומה שכתב כאן והלכתא כרבנן היינו להצריכה חליצה אבל לא שתתייבם או שסמך כאן על דברי רב נחשון גאון ז"ל דפליג ואמר דלא נקטינן כר' יוסי כלל ואפי' בממונן ולפי זה אין דבריו מסכימין עם מ"ש בפ' יש נוחלין אבל מדברי הרמב"ם ז"ל נראה דקי"ל כר' יוסי בממונא ובגיטין לא חיישינן ליה כלל שהרי פסק בפרק אחרון מהלכות זכיה ומתנה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו גבי נותן נכסיו לבנו לאחר מותו ובפ' שמיני מהלכות גירושין כתב התנה עליה שאם זרחה חמה יהא גט אם לא יהא גט ומת בלילה אינו גט שהרי לא נתקיים התנאי עד שמת ואין גט לאחר מיתה הרי שהוא ז"ל פוסק כר' יוסי בממונן [ואינו חושש בגיטין כלל ולא ידעתי למה דכיון דפסקינן כר' יוסי בממונן] ואיהו נמי בגיטין אמר כדאיתא בסוגיין היאך לא ניחוש בגיטין כלל אי מדרב [דף פה ב] דאתקין מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי דילמא לאו משום דלא סבר לה כוותיה אלא לרווחא דמילתא הוא דתקין הכי למיחש לבר פלוגתיה וכן כתב רש"י ז"ל שם לקמן בפרק המגרש וכדחזינן דתקין ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן דאע"ג דאסיקנא התם [ריש דף פד א] כיון דפסקא פסקא תקין הכי לרווחא דמילתא ובתוספות פוסקים כר' יוסי כיון דרב פסק הלכתא כותיה ומאי דתקון ולעלם לרווחא דמילתא תקון ועוד דרבותינו דבתראי נינהו דהיינו ר' יהודה הנשיא בן בנו של רבינו הקדוש כדמוכח בגמרא עבדו בה עובדא והתירוה להנשא ומיהו מוכיח בגמ' בפרקין דר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו אפילו בעל פה כלומר דלא מיבעיא דזמנו של שטר מוכיח למאי דכתב בשטר דמהיום חייל אלא אפילו בתנאין דמתנה על פה כי הכא מוכח זמנו של שטר דמהיום חיילי ואי מדרבי יוחנן

דאמר דלא הודו לו כל סיעתו לא איריא דדילמא רבי יוחנן לאו למיפלג אמר הכי אלא לומר דאע"ג דלא הודו לו כל סיעתו איהו אגמריה סמך ומחורתא דפסקא דספקא הוי וחולצת ולא מתיבמת:

### **חידושי הרשב"א מסכת גיטין דף עז עמוד א**

וכתוב בהלכות והלכתא כרבנן, ובפ' נוחלין (קל"א א') גבי הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו צריך לכתוב לו מהיום ור' יוסי אומר א"צ ופסק רב התם כר' יוסי כתוב בהלכות חזינן למקצת מרבוותא ז"ל דאמרי לא דמי מתנה לגט דהכא ממונא והכא איסורא, וטעמא דמסתבר הוא כי היכי דלא תקשי דרב אדרב, ולהאי סברא ודאי משמע דמידי ספק מיהא לא נפיק וחולצת ולא מתיבמת, והאי דכתב הכא והלכתא כרבנן לאו דוקא כרבנן ומתיבמת נמי אלא הלכתא כרבנן דאינה מגורשת ודאי וחולצת, והראב"ד ז"ל פסק כר' יוסי ומתירין אותה לינשא כרבתינו שהתירוה לינשא משום דרבתינו בתר רב הוו דהיינו ר' יהודה הנשיא בנו של רבן גמליאל ברבי ועבדי עובדא כותיה דר' יוסי בגיטין ומעשה רב, ואי משום תקנת רב בגיטין לא איריא, דהכי סבר דילמא איכא בי דינא דלא ס"ל כר' יוסי ואתי לקלקולה משום הכי תקון לכתחילה דלכתבו הכי בגופא דגיטא, ואי משום דאמר' מיומא דנן לאפוקי מדר' יוסי משום דהאי תקנתא לדעתיה דמאן דפליג עליה דר' יוסי הוא ומשום חששא דבר פלוגתיה הוא. והר"ז הלוי ז"ל כ"כ בפרק המגרש דתקנת רב בגיטין תקנתא היא לשופרא דגיטא להרחיק מן הלעז אבל בדיעבד לא פסלי ליה לגיטא דהא רב גופיה הוא דאמר הלכה כר' יוסי, הלכך בזה גיטין את מתי עבדינן כלישנא קמא דרב הונא דאמר חולצת, וכן נראה מדברי רש"י ז"ל שכ"כ בפרק המגרש מן יומא דנן לאפוקי מר' יוסי דאמר א"צ לכתוב מהיום בגט דשכיב מרע דזמנו של שטר מוכיח ולא הוי גט לאחר מיתה לכך תיקן רב בכל הגיטין להיות סופרין רגילים בו ואף על גב דקיי"ל כר' יוסי בעינן לאפוקי נפשין מפלוגתא שיצא הדבר בהיתר ע"כ, וכן דעת רבותינו בעלי התוס' ז"ל, ור"ת ז"ל כ"כ דתקנת רב בגיטין לאו משום דלית הלכתא כר' יוסי אלא להחמיר דשופרא דשטרא הוי לברר הדבר ולכתוב בפירוש וכן מצינו בהרבה מקומות, ורבינו יצחק ז"ל בעל התוס' כתב דאפשר דלא קיי"ל כר' יוסי מדקאמר רב לאפוקי מדר' יוסי, ומדפסק רב כר' יוסי אין ראייה דאיכא למימר דהיינו דוקא בכתב אבל לא בעל פה, ומסתברא ודאי דרב לשופרא דגיטא תקין הכי דהא רב הונא תלמידיה דרב הוה וממאי דפסק רב כר' יוסי הוא דיליף איהו גבי ה"ז גיטין אם מתי דחולצת אלמא רב ודאי כר' יוסי ס"ל בין בשטרות בין בגיטין ומאי דתקין לשופרא דגיטין תקין.

והרמב"ן נ"ר כתב דכיון דאשכחן לר' יוחנן דפליג דאמר חלוקין עליו חבריו על ר' יהודה הנשיא כדאמר לא הודו לו כל סיעתו כלומר בית דינו כדאיתא בירושלמי, וא"ל לא הודו כל שעתו כלומר לא בית דינו ולא ב"ד אחר לא הודו לו כל ימיו, אכן ודאי כותיה עבדינן דאפילו תימא דרב ור' יוחנן פליגי אי הלכה כר' יוסי או לא אכן כר' יוחנן עבדינן דכל רב ור' יוחנן קי"ל כר' יוחנן וכל שכן דרב לא סמך אסבריה ותקין בגיטין מיומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי, אבל ודאי אין יוצאין מידי ספק הילכך חולצת, והרמב"ם ז"ל כתב שאינו גט כלל לומר שמתבבמת, נראה שהוא ז"ל מפרש לאפוקי מדר' יוסי שאינו גט כלל וכר' יוחנן דאמר לא הודו לו כל סיעתו ולומר שחלוקין עליו חבריו לגבי גיטין שאינה מתגרשת דבר תורה, וצ"ע.

### **בעל המאור מסכת גיטין דף מה עמוד ב**

הא דאתקין רב בגיטין מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ולעלם לאפוקי מדבעי מיניה רבא מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר את אשתי תקנתא נינהו לשופרא דגיטין להרחיק מן הלעז אבל בדיעבד לא פסלינן ליה לגיטא דהא רב גופיה הוא דאמר הלכה כר' יוסי הלכך בזה גיטין אם

### **מלחמת ה' מסכת גיטין דף מה עמוד ב**

ועוד הא דאתקין רב בגיטין מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדר"י וכו' תקנתא נינהו לשופרא דגיטין להרחיק מן הלעז וכו' והר"ף ז"ל פסק בענין זה במשנה ורבתינו התירוה לינשא ובמס' ב"ב בפ' י"ג שלא כדברינו:

### **ר"ף מסכת בבא בתרא דף סב עמוד ב**

ופסק רב הלכה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ואשכחן בגיטין בפרק המגרש [גיטין פ"ה ע"ב] דאתקין רב בגיטין מן יומא דנן לאפוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו וקשיא לן דרב אדרב דהכא קא פסק הילכתא כרבי יוסי והתם אתקין מן יומא דנן לאפוקי מדרבי יוסי וחזינן למקצת רבואתא

דשני לא דאמי מתנה לגט דהכא ממונא והכא איסורא וטעמא דמיסתבר הוא כי היכי דלא תיקשי דרב אדרב ורב נחשון גאון פליג ואמר הכין נהיגי במתיבתא כרבי יהודה ואפילו בממון כתקנת רב בגטין:

### **רמב"ם הלכות זכיה ומתנה פרק יב הלכה טו**

שטר מתנה שכתוב בה שיקנה פלוני שדה פלונית לאחר מיתה בין שהיה בשטר קניין בין שלא היה בו קניין, כיון שכתוב בו זמן ובזמן זה חי היה, הזמן מוכיח שמחיים הקנה לו ואינו זוכה אלא לאחר מיתה, שאילו היה בדעתו להקנות לו בשטר זה לאחר מיתה לא היה כותב בו זמן, לפיכך אף על פי שאין כתוב בו מהיום ולאחר מיתה קונה לאחר מיתה, וזה שכותבין בכל המתנות והממכרות מעכשיו ואף על פי שיש בשטר הזמן, להרויח הדבר כותבין בו אף על פי שאינו צריך.

### **רמב"ם הלכות גירושין פרק ט הלכה יב**

בריא שהתנה שיהיה זה גט אם מת או חולה שהתנה שיהיה זה גט אם מת מחולי זה לא אמר כלום, שמשמע אם מתי לאחר מיתה ומשמעו מעתה, לפיכך אם אמר אם מתי הרי זה כאומר לאחר מותי ואין גט לאחר מיתה. +/השגת הראב"ד/ לפיכך אם אמר אם מתי הרי זה כאומר לאחר מותי ואין גט לאחר מיתה. א"א גם זה אינו כלום דקימא לן (/גיטין/ עב) כרבי יוסי דאמר חולצת אף בלאחר מותו. +

### **מגיד משנה הלכות גירושין פרק ט הלכה יב**

[יב] בריא שהתנה וכו'. (שם ע"ו:) במשנה זה גיטך אם מתי זה גיטך מחולי זה זה גיטך לאחר מיתה לא אמר כלום ובגמרא אמר אביי אם מתי שתי לשונות משמע מעכשיו ומשמע לאחר מיתה אמר לה מהיום כמאן דאמר לה מעכשיו דמי לא אמר לה מהיום כמאן דאמר לה לאחר מיתה דמי ע"כ בהלכות מן הגמרא. ובגמרא אמרו שאינו כן לדעת ר' יוסי שאמר זמנו של שטר מוכיח עליו. ודעת רבינו כדעת ההלכות שלא לחוש לדברי ר' יוסי בגיטין כמ"ש ריש פ"ח ושם כתבתי שיש חוששין לדברי ר' יוסי וזהו דעת ההשגות כאן. וכך כתב שם א"א גם זה אינו כלום וכו' וכבר הארכתי בזה פ"ח:

### **רמב"ם הלכות גירושין פרק ט הלכה יג**

אמר לה הרי זה גיטך ב מעכשיו אם מתי או מהיום אם מתי הרי זה גט וכשימות תהיה מגורשת.

### **מגיד משנה הלכות גירושין פרק ט הלכה יג**

[יג] אמר לה ה"ז וכו'. גם זה במשנה שם (דף ע"ב) וכתב הרמב"ן ז"ל במהיום אם מתי שאפי' מת בו ביום הרי זו מגורשת:

### **רמב"ם הלכות גירושין פרק ט הלכה יד**

אמר לה הרי זה גיטך מעכשיו או מהיום לאחר מיתתי ומת הרי זו ספק מגורשת שמא אחר שאמר מעכשיו חזר בו וסמכה דעתו על לאחר מיתה שאין גט לאחר מיתה

### **רמב"ם הלכות גירושין פרק ט הלכה טו**

הרי זה גיטך לכשתצא חמה מנרתקה ומת בלילה אינו גט, על מנת שתזרח חמה ומת בלילה הרי זו מגורשת וכשתזרח חמה יתקיים התנאי, התנה עליה שאם זרחה חמה יהיה גט ואם לא זרחה לא יהיה גט ומת בלילה אינו גט שהרי לא נתקיים התנאי עד שמת ואין גט לאחר מיתה

### **מגיד משנה הלכות גירושין פרק ט הלכה טו**

[טו] ה"ז גיטך לכשתצא חמה. בגמרא שם:

התנה עליה שאם תזרח חמה. שם (דף ע"ג) לא נחלקו אלא באם תצא (חמה מנרתקה) מה סבר לה כר' יוסי [דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו וה"ל כמהיום אם מתי כמעכשיו אם מתי ומר לא סבר לה כרבי יוסי] וה"ל כאם מתי גרידא ע"כ. ובהלכות והלכתא כרבנן וזהו דעת רבינו וכבר כתבתי למעלה כן:

## רמב"ם הלכות אישות פרק ו הלכה טו

המקדש על תנאי כשיתקיים התנאי תהיה מקודשת משעה שנתקיים התנאי לא משעה שנתקדשה. כיצד האומר לאשה אם אתן לך מאתים זוז בשנה זו הרי את מקודשת לי בדינר זה ואם לא אתן לך לא תהי מקודשת ונתן הדינר לידה בניסן ונתן לה המאתים זוז שהתנה עמה באלול הרי זו מקודשת מאלול, לפיכך אם קדשה שני קודם שנתקיים התנאי של ראשון הרי זו מקודשת לשני, וכן הדין בגיטין ובממונות בשעה שיתקיים התנאי הוא שיהיה גט או יתקיים המקח או המתנה

## סוף משנה הלכות אישות פרק ו הלכה טו

[טו] המקדש על תנאי כשיתקיים התנאי תהיה מקודשת וכו'. ומ"ש וכן הדין בגיטין יתבאר בפ"ו מהלכות גירושין. ומה שכתב ובממונות כתב הר"ש בר צמח בתשובה דהיינו דוקא במתנה על פה דאילו בשטר אף על פי שלא אמר מהיום אם נתקיים התנאי הוא משעה ראשונה דזמנו של שטר מוכיח עליו דקי"ל כוותיה בממונא עכ"ל:

## מגיד משנה הלכות גירושין פרק ח הלכה א

לפיכך יש לבעל וכו'. דע שיש בגמרא מחלוקת בפ' מי שאחזו (דף ע"ו): באומר ה"ז גיטך אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש (ולא בא) ומת תוך יב"ח שאמרו במשנה שאינה מגורשת כלל שכיון שלא הזכיר מהיום ולא מעכשיו ולא ע"מ אינה מגורשת עד לאחר י"ב חדש שנתקיים התנאי וכבר מת הבעל ואין גט לאחר מיתה ואם יש שם יבם מתיבמת ואמרו בגמרא דר' יהודה נשיאה התירה לינשא (אפילו במקום יבם בלא חליצה) דסבר כר' יוסי דאמר בפרק יש נוחלין (בתרא דף קל"ו) גבי הכותב נכסיו לבניו (לאחר מותו) צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה ר' יוסי אומר א"צ וטעמא משום דזמנו של שטר מוכיח עליו ובלא אומר מהיום ה"ל כאומר לאחר מיתה. ובגמרא בפ' יש נוחלין אמר רב הלכה כר' יוסי ופ' המגרש (גיטין פ"ה): אמרו דאתקין רב + בספרי הדפוס רבא וכן בפירש"י אבל הרא"ש גריס רב וכן הרי"ף דקאמר דקשיא דרב אדרב+ בגיטין וכו' מיומא דנן לאפוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו. ובהלכות כתוב שם פרק יש נוחלין קשיא דרב אדרב דהכא קא פסק הילכתא כרבי יוסי והתם (בהמגרש) התקין מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי וחזינן למקצת רבוואתא דשנו לא דמי מתנה לגט דהכא ממונא והתם איסורא וטעמא דמסתבר הוא כי היכי דלא תקשי דרב אדרב ע"כ. וכאן בפרק מי שאחזו כתבו והלכתא כרבנן וכ"כ המשנה שאמרה ה"ז גיטך אם מתי ה"ז גיטך לאחר מיתה לא אמר כלום ולא הזכירו כלל מה שאמרו בגמרא דלדברי ר' יוסי חולצת ולא מתיבמת וכונתם מבוארת שאין לחוש לדברי ר' יוסי בגיטין כלל וכן הוא דעת רבינו שכתב כאן ואם מת הבעל או אבד הגט קודם שיתקיים התנאי אינה מגורשת וזה נראה לדעת הרבה מהגאונים ז"ל. ועדיין יש לבאר דעת רבינו שכתב בפ"ו מה' אישות וכן הדין בגיטין ובממונות בשעה שיתקיים התנאי הוא שיהיה גט או יתקיים המקח או המתנה עכ"ל. ויש לעיין בזה כי אחר שנתבאר בגמרא בגיטין דלדברי רבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו אף על פי שלא אמר מהיום כאילו אמר מהיום דמי וקי"ל כותיה בדיני ממונות כפי מה שנתבאר וכן פסק רבינו עצמו פרק אחרון מהלכות זכיה ומתנה ואם כן למה אמר רבינו שבדיני ממונות אין הענין מתקיים עד שיתקיים התנאי. ונ"ל לדעתו ז"ל שהוא סבור דלענין דינא לא אמרה ר' יוסי אלא דוקא במזכיר מיתה לפי שידוע שאין שטר לאחר מיתה וכיון שכן שלא לפסול השטר לגמרי אמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו (וכן הדין לדעת ר' יוסי באומר [בגט] אם מתי או לאחר מיתה שכיון שהוא מזכיר מיתה ויהיה גט בטל לגמרי אמרינן זמנו של גט מוכיח עליו) ואנן קי"ל כותיה דר' יוסי בממונן ולא קי"ל כותיה בגיטין כנזכר למעלה אבל בשאינו מזכיר מיתה אלא שתולה דבריו בתנאי או שאמר לאחר זמן פלוני כיון שאפילו בלא מעכשיו אפשר שיתקיים הענין בקיום התנאי או בהגעת הזמן ההוא בחיי המגרש או הנותן לא מצינו לר' יוסי שאמר בזו זמנו של שטר מוכיח עליו וליכא מאן דאמר הכי אלא ר' יהודה נשיאה דאמר לעיל התירה לינשא אף על פי שמת תוך הזמן ואף על פי שאמרו בגמרא דסבר לה כר' יוסי לאו למימרא דר' יוסי נמי סבר לה כותיה אלא דר' יהודה נשיאה סבר לה בהא כר' יוסי בעלמא דאמר שהזמן מוכיח דמעכשיו קאמר וזהו שר' יוסי נחלק בדין אחר במשנה סמוך לזה ולא נחלק על זה שאמרו אינה מגורשת כמו שהזכרתי. ועל זו דר' יהודה נשיאה כבר אמר ר"י דלא הודו לו כל סיעתו כן נ"ל לדעת רבינו. ולפ"ז רב דאתקין בגיטין מן יומא דנן לאפוקי מדר' יוסי משום גט דשכיב מרע שאמר אם מתי אתקין רב בכל הגיטין להיות הסופרים רגילין בו וזה מוכרח לכל הדעות

וכ"פ ז"ל. ודע שיש בדברים אלו דעות חלוקים למפרשים האחרונים יש מי שכתב בדין זה שהזכרתי דה"ז גיטך אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש שהלכה כר' יהודה נשיאה דסבר לה כר' יוסי דהא קי"ל דהלכה כר' יוסי ואף על גב דרב אתקין בגיטי מיומא דנן לאפוקי מדר' יוסי לרווחא דמלתא אתקין הכי ולאפוקי מפלוגתא אבל לענין דינא הלכה כר"י וכן הלכה כר' יהודה נשיאה דס"ל כותיה וזה דעת הרבה מן האחרונים ז"ל והרמב"ן ז"ל פסק להחמיר דחולצת ולא מתיבמת דמספקא לן בגיטי היכי הלכתא והרשב"א ז"ל כתב דעות אלו ודעת רבינו והניח הדבר בצ"ע. ומ"מ לא ראיתי לאחד מן המפרשים שחולק בדיני ממונות מה שהזכרתי לדעת רבינו:

### **כסף משנה הלכות גירושין פרק ח הלכה א**

[א] המגרש על תנאי אם נתקיים התנאי וכו' לפיכך יש לבעל וכו'. כתב ה"ה בגמ' מחלוקת בפ' מי שאחזו באומר ה"ז גיטך אם לא באתי וכו' וכוונתם מבוארת שאין לחוש לדברי ר' יוסי בגיטין כלל וכן הוא דעת רבינו שכתב כאן ואם מת הבעל וכו'. ואני אומר שצריך להתיישב בזה שמאחר שפסק בדיני ממונות כר' יוסי ה"ל לחוש בגיטין לדבריו לחומרא ולפסוק שחולצת ולא מתיבמת. ואפשר דלגבי מתנה שייך לומר זמנו של שטר מוכיח עליו דאי לא הוה בעי לאקנויי עד לאחר מיתה למה כתב זמן בשטר אבל בגט ליכא למימר הכי דע"כ היה צריך לכתוב בו הזמן דגט שאין בו זמן פסול הילכך אין זמן הוכחה שנתכוין לגרש מהיום ואפשר דאפילו ר' יוסי מודה בהכי והא דאמרינן דרבי יהודה נשיאה התירה משום דס"ל כר' יוסי ה"ק ר"י נשיאה סבר בגט מאי דסבר ר' יוסי במתנה, וע"ד זה יתפרש מאי דאמרי מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי כנ"ל. ועל מ"ש ה"ה ועדיין יש לבאר דעת רבינו בפ"ו מהלכות אישות וכן הדין בגיטין ובממונות ויש לעיין בזה וכו'. י"ל שקושיא זו שהקשה ה"ה ליתא דהתם לא מיירי רבינו בשטר כלל דהא לא קאמר רבינו וכן הדין בגיטין ובשטרות אלא בגיטין ובממונות: